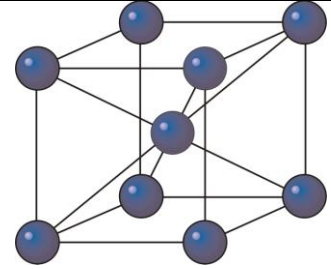

KATEDRA FIZYKI

**WYDZIAŁ INŻYNIERII PRODUKCJI
I TECHNOLOGII MATERIAŁÓW
POLITECHNIKA CZĘSTOCHOWSKA**

**PRACOWNIA
FIZYKI CIAŁA STAŁEGO**

ĆWICZENIE NR FCS-1

WYZNACZANIE WSPÓŁCZYNNIKA

PRZEWODNICTWA

TEMPERATUROWEGO CIAŁ STAŁYCH

I. Zagadnienia do opracowania

1. Makroskopowy opis przewodnictwa ciepła.
2. Mikroskopowy mechanizm przewodnictwa cieplnego.
3. Przewodnictwo cieplne dielektryków.
4. Przewodnictwo cieplne metali.
5. Przewodnictwo cieplne szkła, ciał amorficznych i polikrystalicznych.

II. Przebieg ćwiczenia

1. Cechowanie termopary miedź - konstantan.
  - a. Zestawić układ pomiarowy zgodnie ze schematem 1.
  - b. Włączyć ultratermostat U-15 ustawiając przełącznik grzanie w pozycji 1000 W. Ustalić przy użyciu termometru kontaktowego temperaturę termostatu na 45°C czyli 318 K. W otworze termostatu umieścić denko oznaczone literą „A”
  - c. Nalać wody do naczynia aluminiowego (3/4 pojemności) i przykryć denkiem oznaczonym literą „C” a następnie umieścić naczynie na kuchence elektrycznej.
  - d. Podłączyć przewody od termopary do galwanometru.
  - e. Pokrętko autotransformatora ustawić w pozycji 100 - co odpowiada napięciu 100 V.
  - f. Mierzyć siłę termoelektryczną (STEM) termopary w zależności od temperatury ciepłego spojenia termopary w przedziale temperatur od 20°C do 45°C co 2 stopnie. Wyniki pomiarów wpisać do tabeli 1 .

Uwaga: Temperatura zimnego spojenia termopary jest równa temperaturze otoczenia, natomiast temperatura ciepłego spojenia jest równa temperaturze wody w naczyniu. Jednej działce galwanometru odpowiada 0,03 mV.

- g. Po zakończeniu pomiarów pokrętko autotransformatora skrócić do zera, wyjąć końcówki termopary z gniazd zaciskowych galwanometru, zdjąć denko „C” z naczynia aluminiowego i postawić na stole .
2. Wyznaczanie współczynnika przewodnictwa temperaturowego χ plexiglasu.
    - a. Zestawić układ pomiarowy zgodnie ze schematem 2.

Uwaga: Przewód od termopary zakończony banankiem oznaczonym „ + „, podłączyć do zacisku „ + „ galwanometru . Nie przesuwac galwanometru.

- b. Wyjąć próbkę pomiarową, która jest przymocowana do denka oznaczonego literą „B” ze szklanej zlewki z wodą i połączyć końcówki termopary z galwanometrem.
- c. Zdjąć z ultratermostatu denko oznaczone literą „A” i w jego miejsce umieścić denko oznaczone literą „B” z próbką pomiarową.
- d. Co 3 minuty notować wskazania galwanometru odpowiadające różnicy temperatur $\Delta T = T_o - T_p$, gdzie T_o - jest stałą temperaturą wody w ultratermostacie o wartości 318 K, jest to temperatura powierzchni bocznej badanej próbki, T_p - jest temperaturą wewnątrz badanej próbki. Pomiar zakończyć po 42 minutach. Wyniki pomiarów wpisać do tabeli 2.
- e. Po zakończeniu pomiarów wymienić wodę w szklanej zlewce, wyjąć końcówki termopary z gniazd zaciskowych galwanometru, wstawić denko „B” z próbką do zlewki, wyłączyć ultratermostat.

Tabele pomiarowe

Tabela 1

Temperatura powietrza T_1 [K]	Temperatura wody T_2 [K]	$\Delta T = T_2 - T_1$ [K]	STEM [mV]

Tabela 2

STEM [mV]	$\Delta T_1 = T_o - T_p$ [K]	t [s]	$\ln \Delta T_1$

III. Opracowanie wyników pomiarów

1. Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 1 (kolumny 3 i 4) sporządzić na papierze milimetrowym formatu A-4 wykres zależności $STEM = f(\Delta T)$.
2. Znając wartości STEM podane w tabeli 2 na podstawie wykresu $STEM = f(\Delta T)$ odczytujemy wartości ΔT , które są równe wartości ΔT_1 .
3. Dane zawarte w tabeli 2, (kolumna 2) logarytmujemy i wartości logarytmów wpisujemy do (kolumny 4) tabela 2.
4. W oparciu o dane zamieszczone w tabeli 2 (kolumny 3 i 4) sporządzić na papierze milimetrowym formatu A - 4 wykres zależności $\ln \Delta T_1 = f(t)$.
5. Ponieważ badana próbka ma kształt walca to $\lambda_{m,n,l}$ obliczamy w oparciu wzór:

$$\lambda_{m,n,l} = \left(\frac{\epsilon_m^{(n)}}{r} \right)^2 + \left(\frac{l \cdot \pi}{z} \right)^2 \quad (1)$$

gdzie: r – promień walca równy $25 \cdot 10^{-3}$ m; z – wysokość walca równa $115 \cdot 10^{-3}$ m; $l=1$, $\epsilon_m^{(n)}=2,40$.

6. Wykres funkcji $\ln \Delta T_1 = f(t)$ jest od pewnej chwili t linią prostą o współczynniku nachylenia $\text{tg} \alpha$, którego wartość jest równa $v \cdot \lambda_{m,n,l}$. A zatem

$$\text{tg} \alpha = v \cdot \lambda_{m,n,l} \quad (2)$$

Z wykresu $\ln \Delta T_1 = f(t)$ dla części prostoliniowej obliczamy wartość $\text{tg} \alpha$ a na podstawie wzoru (1) znajdujemy wartość $\lambda_{m,n,l}$ dla badanej próbki o kształcie walca. Mając te dane i przekształcając wzór (2) obliczamy współczynnik przewodnictwa temperaturowego v :

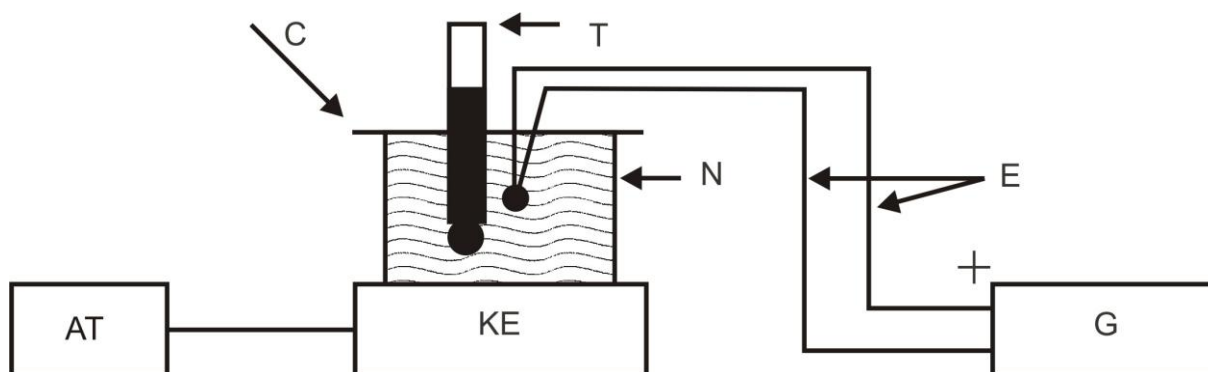
$$v = \frac{\text{tg} \alpha}{\lambda_{m,n,l}}$$

7. Oszacować błąd pomiaru v

IV. Literatura

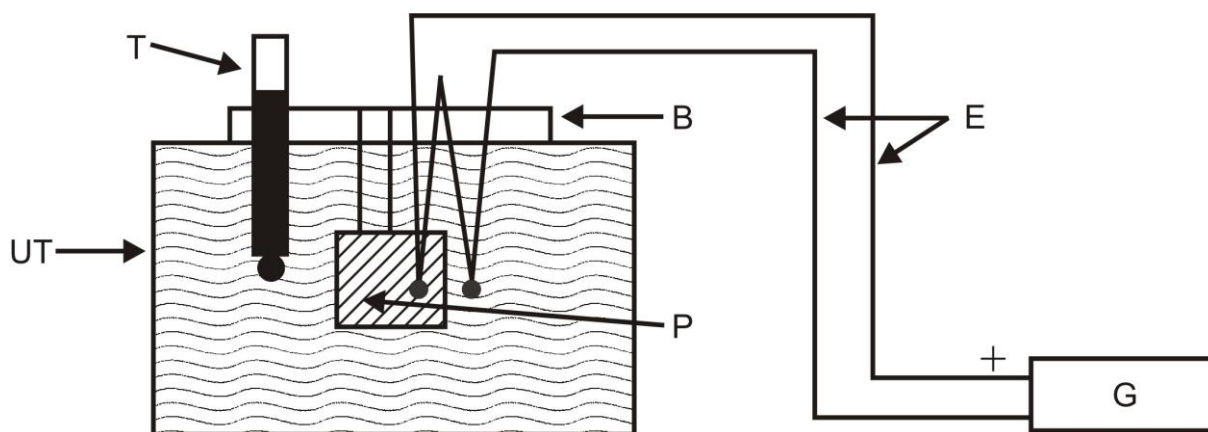
1. C. Kittel - Wstęp do fizyki ciała stałego
2. J. Massalski - Fizyka dla inżynierów część II
3. K. Krop i in. - Fizyka ciała stałego. Laboratorium, AGH - Kraków 1983
4. F. Kaczmarek - II pracownia fizyczna.

V. Schematy pomiarowe

Legenda: AT – autotransformator, KE- kuchenka elektryczna, N – naczynie aluminiowe, C- denko tekstolitowe, T – termometr rtęciowy, E – termopara miedź-konstantan, G – galwanometr zwierciadłowy

Schemat 1. Zestaw aparaturowy do cechowania termopary Cu-konstantan

Legenda: UT- ultratermostat, P – walcowata próbka z pleksiglasu, B – denko bakielitowe, E – termopara miedź-konstantan, G – galwanometr zwierciadłowy, T – termometr rtęciowy

Schemat 2. Zestaw aparaturowy do wyznaczania współczynnika przewodnictwa temperaturowego